

ההקדמה של ספר השתפכות הנפש היא קצת ארוכה, על כן באתר קיצרנו ומי שמתעניין יוכל לקרוא ולעיין בהרחבה והנאה מכל מילה, ובהקדמה מוכיח ומביא ראיות לדרכו של רבינו רבי נחמן מברסלב, שדרכו בה אבותינו, והיא דרך התפילה השיחה וההתבודדות והיא מעלת הצדיקים וכל מי שרוצה לכנוס בעבודת השם ולזכות לקירבת השם והתעלות רוחנית...

מי האיש החפץ חיים, מי החס על נפשו באמת, מי החפץ לזכות לעבודת התפלה, שעל ידה מקבלים עקר החיות כמו שכתוב תפלה לאל חיי ועל ידה משפיעין חיות לכל העולמות, כמובא בספר "לקוטי מוהר"ן" חלק א' סימן ט' ישים לבו להדברים אשר נקבצו ובאו בספר הזה אשר ידבר בהם ממעלת התפלה וההתבודדות במקום מיחד, לשפך שם נפשו ולבו כמים נכח פני ה' ולבקשו על כל מה שיחסר לו להאדם, הן בצרכיו הגשמיים והן בעבודת השם ורק על-ידי-זה יכול להושע בכל דבר כי הדרך הקדוש הזה הוא הדרך הישן שדרכו בה אבותינו ונביאינו ורבותינו הקדושים זכרונם לברכה מעולם

כמו שמצינו אצל אדם הראשון שאמר הכתוב: וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ כי לא המטיר וכו' ואדם אין וכו', ופרש רש"י, ובשלישי שכתוב בו תוצא הארץ, לא יצאו, רק על פתח הקרקע עמדו, עד שבא אדם הראשון והתפלל עליהם, וירדו וצמחו האילנות והעשבים.

וכן אצל נח מובא בזהר חדש תנו רבנן, מה השיב הקדוש-ברוך-הוא לנח כשיצא מן התבה וראה כל העולם חרב והתחיל לבכות עליו ואמר, רבונו של עולם נקראת רחום היה לך לרחם על ברייתך השיבו הקדוש-ברוך-הוא, רעיא שטיא קען אמרית דא ולא בזמנא דאמרית לה, כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה ואני הנני מביא את המבול מים וכו', כל האי אמרית לך בדיל דתיבעי רחמין על עלמא וקען דיתאביד עלמא פתחת פומך למלא לקדמי בבעין ובתחנונים פיון דחזא נח כה הקריב עליון וקרבינו וקם והתפלל לפניו וכו', וירח ה' את ריח הניחוח זה ריח תפלתו וכו', עין שם.

וכן מצינו אצל אברהם, כשאמר הקדוש-ברוך-הוא לאברהם זעקת סדם ועמרה כי רבה, מיד ויגש אברהם ויאמר וכו', והרבה דברים נגד הקדוש-ברוך-הוא בתפלתו אולי יש חמשים צדיקים וכו' אולי יחסרון וכו', וגם דרשו חכמינו זכרונם לברכה, על הכתוב: וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם, שתקן "תפלת שחרית" וכן אמר הקדוש-ברוך-הוא לאבימלך, השב אשת האיש כי נביא הוא ויתפלל בעדך וכו' ויתפלל אברהם אל האלהים ואמר חכמינו זכרונם לברכה, במדרש רבה שם, כיון שהתפלל אברהם התר הקשר הזה.

וכן מצינו אצל אליעזר עבדו, בלכתו לבקש הזוג של יצחק בנו פרש שיחתו לפניו יתברך בתפלתו, ויאמר ה' אלקי אדוני אברהם הקרה נא לפני היום ועשה סוד וכו', ודרשו חכמינו זכרונם לברכה, במדרש רבה שם שאמר, רבונו של עולם: התחלת-גמור, הינו שפעל אברהם בתפלתו ובקשתו שתתן לו את יצחק למאה שנה, גמר עמו חסדו למצא הזוג לבנו.

וכן מצינו אצל יצחק, ויצא יצחק לשוח בשדה, ודרשו חכמינו זכרונם לברכה, שתקן "תפלת מנחה" ואמר שם במדרש רבה, צפתה רבקה שיידו שטוחה בתפלה אמרה, ודאי אדם גדול הוא מיד שאלה עליו מי האיש הלזה ההולך בשדה לקראתנו ואחר-כך כשראה רבקה עקרה כתיב, ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו, ודרשו חכמינו, זכרונם לברכה, ששפך תפלות בעשר, דבר אחר שהפך את הגזרה בתפלתו.

וכן מצינו אצל יעקב כתיב, ויפגע במקום, ודרשו חכמינו זכרונם לברכה, שתקן "תפלת ערבית" ופרש שיחתו לפני השם יתברך ואמר, אם יהיה אלהים עמדי ושמרני וכו' ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבש וכו' ואמר חכמינו זכרונם לברכה, במדרש רבה שם, נטל הקדוש-ברוך-הוא שיחתו של אבות ועשאן מפתח לגאלתן של בנים ועוד אמרו במדרש רבה, כל הארבע-עשרה שנים שהיה יעקב בבית לבן לא שכב בלילה ומה היה אומר, חמשה-עשר שיר המעלות שבתהלים כי יעקב עסק בזה ביותר לפרש שיחתו לפניו יתברך בכל לילה כמובא וכן כששלח המלאכים אל עשו אמר לפניו יתברך הצילני נא מיד אחי וכו'.

וכן כל האמהות הקדושות עסקו בתפלה ותחנונים ואמרו במדרש למה נתעקרו האמהות בשביל שהקדוש-ברוך-הוא מתאנה לתפלתם ואמר חכמינו זכרונם לברכה (מדרש רבה פרשת וירא) על שרה כשנלקחה לבית אבימלך כל אותו הלילה הייתה שרה שטוחה על פניה ואומרת רבון העולמים וכו', וברבקה כתיב, לנכח אשתו ודרשו חכמינו זכרונם לברכה, זה עמד בזוית זו ומתפלל וזו עומדת בזוית זו ומתפללת וברחל מצינו שאמרה, דנני אלהים וגם שמע בקלי וכו' נפתולי אלהים נפתלתי וכו' ופרש רש"י בקשות החביבות לפניו וכו' וכן כתיב בה וישמע אליה אלהים ויפתח את רחמה ועוד כתיב בה רחל מבכה על בניה וכו' ובלאה כתיב, ועיני לאה רכות, ודרשו חכמינו זכרונם לברכה, שהיתה בוכה ומתפללת שלא תפל בחלקו של עשו.

וכן כל השבטים כלם הלכו בדרך הזה כמובא וכששלח יעקב את בנימין עמהם אל יוסף אמרו חכמינו ז"ל (במדרש רבה מקץ), אמר להם יעקב, הרי הנסוף והרי הדורון והרי אחיכם וכו', אמרין לה צלותך אנו בעין, אמר להוון אם צלותי אתון בעין ואל שדי יתן לכם רחמים וכו', מי שעתידי לומר ליסורים די הוא יאמר ליסורי די.

וכן כשהיה יוסף בבית האסורים הרבה להתפלל לפני השם ותברך, כמו שאנו מתפללים מי שענה ליוסף בבית האסורים הוא יענו וכן קשלקח יוסף את בנימין כתיב, ויגש אליו יהודה, ודרשו חכמינו זכרונם לברכה, מצינו הגשה לתפלה.

וכן אבותינו כשהיו במצרים כתיב, ויהי בימים הרבים ההם ויאנחו בני-ישראל מן העבודה ויצעקו ותעל שועתם אל האלהים וכן על הים כתיב, ויצעקו בני-ישראל אל ה' ואמרו במדרש רבה (פרשת בשלח), יונתי בחגי הסלע וכו' השמיעני את קולך, השמיעני קול לא נאמר אלא השמיעני את קולך, אותו הקול שכבר שמעתי במצרים, כי הקדוש-ברוך-הוא מתאווה לתפלתן של ישראל וכו', עין שם.

וכן משה רבנו, עליו השלום, ידוע בדברי חכמינו זכרונם לברכה, כמה עסק כל ימיו בתפלה ותחנונים על עצמו ועל ישראל חטאו בעגל - ויחל משה וכו', וכתיב: ואתנפל לפני השם ארבעים יום וכו' ובמדרש רבה דרשו על הכתוב ויחל משה, שלמד אותו הקדוש-ברוך-הוא איך להתפלל לפניו ואמר לו: אמר כה, עשה את המר מתוק וכו' אמר משה לפני הקדוש-ברוך-הוא: לא כה אמרת לי במרה, הוי מתפלל ואמר עשה את המר מתוק, אף עכשו חלי מרירתם של ישראל ורפא אותם הוי ויחל משה וכתיב בזהר חדש מהו ויחל, מלמד שהתפלל עליהם עד שאחזתו חלחלה רבון אמרין, עד שנתן נפשו עליהם מן העולם הזה ומן העולם הבא דכתיב, ואם אין מחני נא, (ועין גם במסכת ברכות ל"ב) חטאו במרגלים ויתפלל משה, במתאוננים ויצעק משה וכו', וכן במרים קשנצטרעה כתיב, ויצעק משה אל ה' "אל נא רפא נא לה" וכן קשנצטרעה עליו שלא יכנס לארץ כתיב, ואתחנן אל ה' ואמרו חכמינו זכרונם לברכה, במדרש רבה (פרשת ברכה) שהתפלל תקט"ו תפלות כמנין ואתחנן, ואיתא שאם היה מתפלל עוד תפלה אחת היה נענה ועין שם במדרש כמה תפלות שהתפלל משה ביום הסתלקותו וכן על הושע התפלל יהושיעך מעצת מרגלים.

וכן כלב כשראה שמשה לא התפלל עליו הלא והשתטח על קברי אבות להתפלל שלא יהיה נסת בעצת מרגלים וכן אהרן בעת הנגף במעשה קרח, ויקח את המחטה, והרבה אז מאד להתפלל לפני ה' ותברך כמו שאנו מתפללים מי שענה לאהרן במחטה וכו'.

וכן פינחס בקומו מתוך העדה כתיב, ויעמד פינחס ויפלה, וכן הושע כשהכז אנשי העי מישראל, ויקרע הושע שמלותיו ויפל על פניו ארצה וכו' ויאמר אהה ה' אלהים וכו'.

וכן בימי השופטים כשחטאו ישראל, ויחר אף ה' בישראל ונתנם ביד אויביהם מה עשו בני-ישראל, ויצעקו אל ה' עד שרחם עליהם והעמיד עליהם שופט והצילם, וכן היה בכל שופט ושופט וכן שמשון הגבור קשנצטרעה פלשתים את עיניו, ויאסרוהו בנחשתים ויקרא שמשון אל ה' ויאמר זכרני נא וחדקני נא אה הפעם וכו'.

וכן חנה כאשר ה' סגר רחמה, ויתפלל אל ה' ובכה תבכה וכו' והיה כי הרבנה להתפלל, ודרשו חכמינו זכרונם לברכה, ב"מדרש שוחר טוב" מכאן שכל המרבה בתפלה הוא נענה וכן אמרו במסכת יומא כ"ט, צדיקים-כל זמן שמרבין בתפלה, תפלתם נשמעת וכן כתיב אצל חנה: ואשפה את נפשי לפני ה' וכו' אל הנער הזה התפללתי וכו' ויתפלל חנה ותאמר וכו', ודרשו חכמינו זכרונם לברכה, ב"שוחר טוב" התחילה סודרת דברים עם ודוים.

וכן בימי שמואל הנביא כשגברו הפלשתים על ישראל, ויאמר שמואל קבצו את כל ישראל המצפתה ואתפלל בעדכם אל ה' ויקבצו המצפתה וישאבו מים וישפכו לפני ה' (ופרשו המפרשים ששפכו לבם כמים) ויצעק שמואל אל ה' בעד ישראל ויענהו ה'.

וכן כל הנביאים עסקו הרבה בתפלה, כמו שמצינו אצל אליהו שאמר, חי ה' אשר עמדתי לפניו, ופרשו המפרשים אשר אני רגיל לעמד לפניו בתפלה וכן קשמת בנה של הצרפית כתיב, ויקרא אל ה' ויאמר ה' אלהי תשב נא נפש הילד וישמע ה' בקול אליהו וכן בהר הפרמל קשקבץ את כל ישראל ואת נביאי הבעל ורצה לגלות להם שיש אלהים בישראל כתיב, ויגש אליהו הנביא ויאמר ה' אלהי אברהם יצחק וישראל היום יודע כי אתה אלהים וכו' ענני ה' ענני וכן על כל הנסים שעשה אלישע, אמרו חכמינו זכרונם לברכה: ואלישע כי עבד ברחמי הוא דעבד וכן ביונה הנביא כתיב ויתפלל יונה ממעי הדגה וכו' וכן בחבקוק כתיב, תפלה לחבקוק הנביא על שגיונות וכו' וכן על כל הנביאים דרשו חכמינו זכרונם לברכה, במדרש רבה פרשת וירא, ותפלת צדיקים ישמע-אלו נביאי ישראל ועין ורמיה כ"ז, כתיב שם: "ואם נביאים הם וכו' ופגעו בה' צבאות."

וכן דוד המלך, עליו השלום, הוא עסק ביותר כל ימיו בתפלה ותחנונים וצעקות ושועות להקדוש-ברוך-הוא ולפרש שיחתו לפני השם ותברך, עד שזכה לחבר מזה ספר תהלים הקדוש שכלו מלא צעקות ושועות להשם ותברך וחכמינו זכרונם לברכה, דרשו בזהר חדש פרשת נח, וישלח את העורב זה דוד (שבא מיהודה שאמר אנכי אערבנו) שהיה קורא תמיד להשם ותברך כעורב וכו', דבר אחר שהיה הולך בהרים (להתבודד שם ולפרש שיחתו לפניו ותברך) כעורב דכתיב, ודוד עולה במעלה הזיתים עולה ובוכה וראש לו חפוי וכו'.

וכן שלמה בנו קשבנה את בית-המקדש כתיב במלכים-א ח', ויעמד שלמה לפני מזבח ה' נגד כל קהל ישראל ויפרש בפיו השמים, עין שם כל תפלתו באריכות וכן חזקיהו מלך יהודה בחליו כתיב אצלו, ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל וכו'.

וכן בדניאל כאשר הצר להגיד לנבוכדנצר פתרון החלום כתיב, אֲדִין דְנִיָּאל לְבֵיתָה אֲזַל וְלַחֲנֻנְיָהּ מִשְׁאֵל וְעֲזָרְיָהּ מִלְּתָא הוֹדַע וְרַחֲמִין לְמַבְעָא מִן קְדָם אֱלֹהֵי שְׁמֵיָא עַל רְזָא דְנָא וְכוּ', וכאשר גזר דריוש המלך אשר כל איש שיתפלל מן כל אלהים ואנשים עד חדש ימים ישלך לגב האריות כתיב שם, וְדִנְיָאל עַל לְבֵיתָהּ וְכוּיָן פְּתִיחִין לָהּ בְּעֵלִיתָהּ נֶגְדַּי וְרוּשְׁלָם וְזִמְנִין תִּלְתָּא בְיוֹמָא הוּא מְצֵלָא וּמוֹדָא קְדָם אֱלֹהֵי, וגם כשנשלך לגב האריות הרבה להתפלל להשם יתברך, כְּמוֹ שְׁאֵנוּ מִתְפַּלְלִים מִי שְׁעֵנָה לְדִנְיָאל בְּגַב הָאֲרִיּוֹת וְכוּ' וְכֵן שׁוּעַ וְצַעֲקָא לְפָנֵי הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ עַל חֲרַבֵּן יְרוּשָׁלַיִם כְּמוֹ שְׁכָתוּב (דניאל ט') וְאַתְנָה אַתְּ פָּנֵי אֵל אֲדִנְיָ הָאֱלֹקִים לְבַקֵּשׁ תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים בְּצוּם וְשִׁק וְאַפְרָא וְאַתְפַּלְלָה לָהּ אֱלֹהֵי אֲתוּדָה וְאַמְרָה אָנָּה ה' וְכוּ' הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזַנְגָּה וְשָׁמַע וְכוּ' וְעוֹד אֲנִי מְדַבֵּר בְּתַפְלָה וְכוּ' עַיִן שָׁם כָּל תְּפִלָּתוֹ בְּאֲרִיכוּת.

וכן חנניה מישאל ועזריה כשנשלכו לתוך כבשן האש כתיב בזהר אחרי דף נ"ז, מֵאֵן שְׂזִיב לְאֵלִין עַל דְּהוּי מְצֵלֵן קְמִי קְדָשָׁא בְּרִיָּהּ הוּא וְכוּ', עַיִן שָׁם וְעַל זֶה אֲנוּ מִתְפַּלְלִים מִי שְׁעֵנָה לַחֲנַנְיָהּ מִשְׁאֵל וְעֲזָרְיָהּ בְּתוֹךְ כְּבִשְׁן הָאֵשׁ הוּא יַעֲבֹנוּ.

וכן בעזרא כתיב, וְאַקְרָא שָׁם צוּם עַל הַנֶּהָר וְכוּ' לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ דֶּרֶךְ יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְנִצְוָמָה וְנִבְקָשָׁה מְאֻלְקִינוּ וְכוּ' וַיַּעֲתֵר לָנוּ וְכוּ' כְּשֶׁנִּשְׁאַוּ יִשְׂרָאֵל נְשִׁים נְכָרִיּוֹת צַעֲקָא עֲזָרָא מְרָה עַל זֹאת: בְּשֵׁתִי וְנִכְלַמְתִּי לְהָרִים אֱלֹקֵי פָנֵי אֵלֶיךָ וְכוּ', עַיִן עֲזָרָא ט' כָּל תְּפִלָּתוֹ בְּאֲרִיכוּת וְכוּ' מְרַדְכִי וְאַסְתֵּר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה צַעֲקוּ וְהִתְפַּלְלוּ הַרְבֵּה לְהַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמַבְאָר בְּמַגְלַת אֲסְתֵּר וּבְמִדְבַר רַבָּה אֲסְתֵּר וּבְתַרְגוּמָא שְׁנִי.

וכן אחר-כך באו אנשי כנסת הגדולה וסדרו לנו כל התפלות שיתפלל כל אדם להשם יתברך בשחרית במוסף במנחה וערבית,

וכן כל חכמינו זכרוננו לברכה, הקדושים התנאים והאמוראים הרבו מאד להתפלל לפני השם יתברך כמבאר במסכת ברכות תפלת התנאים שסדרו לעצמם להתפלל אחר תפלת שמנה עשרה, וכן סדרו לנו הרבה תפלות בפרטיות על כל דבר ודבר,

כגון תפלת הדרך וכן תקנו כשנכנס האדם למד את גרנו יאמר: יהי רצון מלפניך ה' אלקינו שתשלח ברכה בכרי הזה (בבא מציעא מ"ב), וכשנכנס האדם למרחץ יאמר: יהי רצון מלפניך שתכניסני לשלום ותוציאני ותצילני מאור הזה וכיציצא בו לעתיד לבוא (ברכות ס). וכן כשנכנס האדם להקיז דם יאמר: יהי רצון מלפניך שיהיה עסק זה לי לרפואה וכו' (שם), וכן כשנכנס לכרך יאמר: יהי רצון מלפניך שתכניסני לכרך הזה לשלום (שם), והחליטו ואמרו הלואי שיתפלל האדם כל היום כלו.

וכן אחר-כך באו כמה צדיקים ועסקו בתפלה הרבה וחברו תפלות ופיוטים הרבה, עד שבא האר"י **הקדוש**, זכר צדיק לברכה, ותלמידיו הקדושים וחברו לנו גם כן כמה תפלות כמו הספר "שערי ציון" וכו' ואחר-כך בא הבעל-שם-טוב הקדוש זכר צדיק לברכה, ועסק הרבה בהתבודדות ובפרישות וגלה גדל מעלת התפלה כידוע בספרים הקדושים, שנתקדו על יסוד חכמת הבעל-שם-טוב הקדוש, זכר צדיק לברכה.

ועין בספר "סור מרע ועשה טוב" להרב הצדיק מורנו הרב רבי צבי מדיטשוב שכתב שם, אין לה מבחר העת להתבודדות כי אם בשעה זו אחר חצות לילה לעמד ולבקש על נפשו האמללה אשר נתרסקה בעוונותיה ממקור החיים, ויחפש בשעה זו כל מה שעבר, וידבר מעל לבו כעבד לפני רבו בפשוט ידים ורגלים בדברים רפים לאמר כבן לפני אביו, ובכל לשון אשר ידבר בתפלה בלשון המדינה שמדבר בלשונה ושומע, למען ירוץ דברו מהרה מכאב לב אשר כואב על עוונותיו ופשעיו ויבקש מחילה וסליחה, וכדברי הזהר פרשת נשא דף קכ"ד מדחריב בי מקדשא לא אשתאר לנו אלא ודוי דברים בלבד ויבקש מאלקיו שיעזרהו לעבודתו וליראתו בלב שלם ויארץ בענין זה ובדאי זה נבחר מכל התעניתים וכו' עין שם, ומביא שם גם כן בשם ספר "בית מדות" כתיבת יד המיחס להאר"י, זכר צדיק לברכה, שצריך האדם להתבודד בינו לבין קונו וידבר לאל יתברך רכות, כאשר ידבר העבד אל רבו וכן עם אביו, עד כאן לשונו.

וכן כל תלמידי הבעל-שם-טוב, הקדוש זכר צדיק לברכה, הלכו בדרך הזה...

עד שבא נכדו הוא אדוננו מורנו ורבנו הקדוש אור האורות אור הגנוז והצפון הרב רבי נחמן, זכר צדיק וקדוש לברכה, **מברסלב** בעל המחבר ספרי "לקוטי מוהר"ן" ושאר ספרים וחדש הדרך הישן והקדוש הזה, שדרכו בו אבותינו מעולם ועסק הרבה בתפלה ותחנונים והתבודדות בשדות וביערות, כאשר יספר לקמן בהנהגותיו הקדושות עין שם, ואמר שכל עסקו הוא תפלה (עין "לקוטי מוהר"ן" חלק ב' סימן צ"ג) והוא האיר עינינו בחשכת אפלתנו ללמד אותנו דרכים ישרים איה להתנהג בזה ואמר פעם אחת לאנשיו: תנו ללבבכם לי ואולר אתכם על דרך חדש שהוא הדרך הישן שדרכו בו אבותינו מעולם.

וגלה לנו אשר אין שום עצה להנצל מגדל התגברות היצר שתמיד הוא שוקק ומתאנה להכשיל את האדם רק על-ידי התבודדות אשר כל אדם באיזה מקום וזמן שהוא ובאיזה מדרגה שהוא כפי אשר כל אחד יודע את נגיע לבבו ומכאובי נפשו, יקבע לעצמו מקום מיוחד לשפך שם לבבו לפני יתברך מכל מה שעובר עליו בלשון שאנו מדברים בו ולבקשו, שיקרבהו לעבודתו יתברך ויעזרהו שלא יתפס ברשת הבעל דבר חס ושלום, ואפלו אם כבר חס ושלום, נכשל במה שנכשל אם לא יתיאש עצמו מצעקה ותפלה להשם יתברך, וזכה בודאי לקום מנפילתו, ואמר בזה הלשון: אפלו אז מע פאלט אין אבלאטא אריין, שרייט מען און מען שרייט און מען שרייט און מען שרייט [אפלו אם נופלים לתוך בוך, צועקים וצועקים וצועקים] (שיחות הר"ן), וכן עוד דבר מזה בכמה וכמה לשונות.

וכן גם על צרכי האדם הגשמיים הזהיר מאד, שיתפלל האדם על כל דבר שיחסר לו הן דבר גדול והן דבר קטן כמו בספר "לקוטי מוהר"ן" חלק א' סימן י"ד על פסוק טוב ה' לכל, ופרש שם טוב ה' לכל הדברים הן לרפואה והן לפרנסה וכיצא כשמאמין כה בודאי יהיה עקר השתדלותו בתר קדושה בריה הוא (הינו רק להתפלל אליו יתברך על כל דבר ודבר) ולא ירדף אחר תחבולות רבות כי אינם מועילים כלל ומעט דמעט המועילים אינו יודע מהם ואינו יכול למצאם אבל לקרא להקדוש-ברוך-הוא זה טוב ומועיל לכל דבר שבעולם וזה יכול למצא תמיד כי הוא יתברך בנמצא תמיד עין שם ואמר שהאדם צריך לקבל כל השפעתו והצטרכותו רק על-ידי תפלה ועל כל הדברים הן דבר גדול הן דבר קטן יתפלל להשם יתברך, כי אם לא אף שהשם יתברך נותן לו כל מה שצריך הוא כמו בהמה שהשם יתברך נותן לה גם כן כל הצטרכותה בלא תפלה ובפרט לענין עבודת השם בודאי אין שום עצה רק תפלה ואמר, שהתפלה היא עצה כללית ושרש לכל העצות המובאים בספריו הקדושים, כי אמנם ספריו הקדושים מלאים עצות נוראות ונפלאות על כל דבר ודבר בעבודת השם עצות ה' אשר לעולם יעמדו אבל העצות בעצמם קשה מאד לקימם, ועל כלם עקר העצה היא רק תפלה והתבודדות ואמר שמקטן ועד גדול אי אפשר להיות איש ישראלי כי אם על-ידי התבודדות.

וגם חזק אותנו מאד שלא יפל האדם בדעתו כלל כשרואה לפעמים שנעשה לבו מטמטם מחמת גדל הדחקות והיסורים העוברים עליו בגשמיות וברוחניות או מחמת טרדתו במשא ומתן ואינו יכול לדבר את כל אשר עם לבבו, כי יקר מאד בעיני השם יתברך כל דבור ודבור שזוכה האדם לדבר לפניו יתברך מתוך עצם דחקו ועניותו בגשמיות ורוחניות ואמר אפלו כשאין האדם זוכה לדבר לפניו יתברך רק דבור אחד, ואפלו רק "רבונו של עולם" בלבד גם זה יקר מאד אצלו יתברך.

ולמד דעת אותנו אשר בעת שרואה האדם שהוא רחוק מאד מהשם יתברך ולבו מטמטם מאד ואינו יכול לפתח את פיו, מקרח האדם לחפש בעצמו נקודות טובות הנמצאים בו עדין ויחיה עצמו בהם ולהודות להשם יתברך עליהם, ועל-ידי-זה יפתח פיו ויוכל להתפלל ולפרש שיחתו לפניו יתברך כראוי כמבאר ב'לקוטי מוהר"ן' חלק א' סימן רפ"ב על פסוק אצמרה לאלקי בעודי עין שם.

וכן הוא בגשמיות גם כן כשעוברים על האדם צרות ויסורים שונים והם אוטמין את לבבו, עד שקשה וכבד לו אפלו להתפלל ולפרש שיחתו וצערו לפני השם יתברך, אז דוקא צריך האדם לחפש ולמצא את ההרחבות שהשם יתברך מרחיב לו בתוך צרותיו והטובות שעשה עמו עד הנה ולהודות להשם יתברך עליהם ועל-ידי-זה בודאי יפתח לבבו ויוכל להתפלל ולצעק להשם יתברך כראוי.

ועין ב'לקוטי הלכות' הלכות כלאי בהמה הלכה ד' שזה הוא בחינת לעולם יהיה אדם מודה על העבר ועל-ידי-זה יוכל להיות וצועק לעתיד לבוא בחינת לה אצמך זבח תודה ובשם ה' אקרא, ומפרש בזה מה שכתוב אצל דוד מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו ה' מה רבו צרי וכו', כי על-ידי שהתחיל לזמר המזמור ולהודות להשם יתברך מה שאבשלום בנו רודף אחריו, כי סתם ברא מרחם על אבא על-ידי-זה היה יכול לצעק כראוי אחר-כך ה' מה רבו צרי וגלא העצה הזאת היה קשה לו אז לצעק להשם יתברך כראוי, עין שם ועין לקמן בפנים הספר הזה אות מט.

ואמר אשר עקר הכלי זין של איש הישראלי לנצח את יצרו הרע הוא רק התפלה והתבודדות ועל-ידי כל דבור ודבור של תפלה והתבודדות הוא מנצח הרבה, כמוכן כל זה ב'לקוטי מוהר"ן' חלק ראשון סימן ב' ואף-על-פי שמחמת שאין רגע בלא פגע בודאי היו צריכין לקיים אין רגע בלא פגע ובקשה, אף-על-פי-כן גם מעט הדבורים שזוכה האדם לדבר לפניו מתוך עצם דחקו ועניותו באיזה פעם ביום ונושא עיניו למרום ופורש פפיו לפניו יתברך גם זה יקר מאד אצלו יתברך, וכמבאר גם בזה הקדוש פרשת בלק על פסוק תפלה לעני כי יעטרך כמה וכמה יקר אצל השם יתברך תפלת העני אפלו העני המתפלל על צרכיו הגשמיים על חסרון פרנסתו וכיצא עין שם.

ועין ב'לקוטי הלכות' הלכות תפלת המנחה הלכה ז' שמבאר שם, שכל שכן וכל שכן כשאדם מרגיש עניותו ושפלותו במעשיו הרעים, ובפרט כשנופל על האדם שני מיני העניות שהוא עני מן הדעת מרובי קלקוליו העצומים וגם הוא עני ומחסר פרנסה מאד והעניות וחסרון פרנסתו מבלבל אותו מאד, וכשמשפיל על דרכיו ומטה לבו להרמזים והפרושים שהשם יתברך קורא אותו בכל יום, ורואה שאין לו שום תקנה, כי מימין ומשמאל אין סומך מעשיו מקלקלים מאד ופרנסתו דחוקה, ואשתו ובניו צועקים לחם ופרנסה ומלבושים ושאר הצטרכות ההכרחיים, וכשהוא מתגבר מכל זה ושופך שיחו לפני השם יתברך מתוך עצם עניותו ודחקו בבחינת תפלה לעני כי יעטרך וכו' זה יקר מאד אצל השם יתברך, וכמו שכתוב: כי לא בזה ולא שקץ ענות עני ולא הסתיר פניו ממנו ובשועו אליו שמע, מכלל שראוי לבזותו ולשקצו ולהסתיר פניו ממנו, אך רבים רחמיו ואינו מבזהו ואינו משקצו וכו', עין שם דבריו המתוקים מדבש ויתבין לנפשו עד כמה צריך האדם לחזק עצמו בענין זה של התבודדות ושיחה בינו לבין קונו בכל מה שעובר עליו.

ופעם אחת אמר שיכולין להכיר באחד אם יש לו התבודדות הינו כי על-ידי-זה נתגלה על פניו בושיה ורואה גדולה מהשם יתברך, ולא לחנם מתאר הפיטן את מראה הכהן הגדול בצאתו מבית קדש הקדשים כיושב בסתר לחלות פני מלה, מראה כהן ומכל זה תבין לנפשו מעלת המתבודד והיושב בסתר לשפך לבו ונפשו כמים נכח פני השם גם גלה לנו, שעקר הזמן לזה הוא בלילה, שאז בלילה יתבודד האדם בינו לבין קונו ויפרש לפני השם יתברך את כל לבו ויחפש הרוח טובה הינו הנקודות טובות שיש בו עדין ולבדרם מתוך רעה ועל-ידי-זה יזכר תמיד תכליתו האחרון לעולם הבא, כמו שמבאר ב'לקוטי מוהר"ן' חלק ראשון סימן נ"ד על פסוק אצמרה נגינתי בלילה עם לבבי אשיחה ויחפש רוחי, עין שם.

וכן הזהיר מאד לעסק הרבה באמירת תהלים ושאר תחנונות ובקשות ולמצא את עצמו בתוך כל המזמורי תהלים שאומר, כי רק על ענין מלחמת היצר נתיסד כל ספר תהלים ועקרו נאמר בשביל כל אחד מישראל, שינצל ממלחמת היצר הרע וחילותיו שהם עקר האויבים והשונאים של האדם שרוצים להורידו לשאל תחתיות חס ושלום.

וכן הזהיר מאד לעשות מהתורות תפלות, הינו שבכל מקום שילמוד האדם יתחיל להסתפל על עצמו כמה הוא רחוק מכל זה על-ידי מעשיו הרעים וישפך על-ידי זה את לבו לפניו יתברך ויפרש על-ידי זה את נגעי לבבו ומכאובי נפשו באותו העת מכל מה שעובר עליו, ואמר שנעשה מזה שעשועים גדולים למעלה ואמר שעדין לא עלו שעשועים כאלה לפני השם יתברך כמו אלו השעשועים שנעשין מן התפלות אלו שעושין מן התורות ובדאי יזכה על-ידי זה לתשובה שלמה ולחיי עולם.

וכן אמר פעם אחת לתלמידו הרב הצדיק הקדוש רבי נתן, זכר צדיק לברכה, בעל המחבר ספרי "לקוטי הלכות" הנ"ל בתחלת התקרבותו אליו זכרונו לברכה, בעת שנכנס אצלו פעם אחת לבדו וספר אז לפניו את כל לבו וצוה אז עליו אדוני מורנו ורבנו, זכר צדיק לברכה, כמה הנהגות ודבר עמו אז הרבה דברים המשיבים את הנפש להחיותו ולחזקו בעבודת השם ובתוך דבריו לקח אותו אדוני מורנו ורבנו, זכר צדיק לברכה, בידו הקדושה סביב כתפיו ואמר לו בזה הלשון: "און וייטער איז זעהר גיט אז מען רעט זיך אויס דאס הארץ פאר השם יתברך אזו ויא פאר איין אמתן גוטן פריינד" [והלאה טוב מאד קשמשיחין את לבו לפני השם יתברך כמו לפני חבר טוב.

אמתי] והדברים האלו נכנסו בלב תלמידו הקדוש מורנו הרב רבי נתן, זכר צדיק לברכה, כאש בוערת ממש והבין תכף אשר רק על-ידי עצה זאת בודאי יזכה לכל מה שצריך בעבודת השם, כי כל מיני מחשבות שייסבב היצר הרע בדעתו וכל מיני מניעות שיימנעו כלם יסור לפני השם יתברך ויבקש מאתו רחמים ותחנונים על כל דבר שיעזרהו להיות נראוי לאיש ישראלי באמת.

וגם ספר מורנו הרב הצדיק רבי נתן, זכר צדיק לברכה, כי בעת שדבר עמו אדוני מורנו ורבנו, זכר צדיק וקדוש לברכה, ממערת אליהו שהיה שם בעת היותו בארץ-ישראל, אמר לו אדוני מורנו ורבנו, זכר צדיק וקדוש לברכה, שאז, בעת עמידתו שם, נצטיר בעיניו מעמד אליהו שם להתפלל ולהתבודד שם וזכה הלשון אמר לו: "איך האב מיר אויס גימאלט אט דא איז גישטאנין אליהו און האט זיך אויס גירעט דאס הארץ פאר השם יתברך" וספר מורנו הרב רבי נתן, זכר צדיק לברכה, שאז נתעורר ונתחדש ונתחזק ביותר לעסק תמיד לפרש שיחתו לפניו השם יתברך על כל דבר שחסר בעבודת השם יתברך, כי הבין אז מדבריו הקדושים האלו, שגם אליהו לא זכה למדרגתו, שלא טעם טעם מיתה וקבורה, רק על-ידי תפלה והתבודדות, כי הלא כבר אמר, אשר כל הצדיקים לא באו למדרגתם, רק על-ידי התבודדות בתפלה ובקשה לפניו יתברך.

והנה מורנו הרב רבי נתן, זכר צדיק לברכה, אשר ממש נתקיים בו: לא מש מתוך האהל, אהלו של תורה של רבנו הקדוש אור האורות וכו' בעל "לקוטי מוהר"ן זכר צדיק לברכה, הוא קבל דעתו הקדושה בשלמות נפלא יותר מכל תלמידיו הצדיקים, זכרונו לברכה, כי אדוני מורנו ורבנו הקדוש, זכר צדיק לברכה, האיר בו הארת דעתו הקדושה כמאור הגדול במאור הקטן ואמר עליו אדוני מורנו ורבנו, זכר צדיק לברכה, שהוא יודע ממנו יותר מכלם והוא למד ולמד ועשה וקיים כל דברי אדוני מורנו ורבנו הקדוש זכר צדיק לברכה, בתכלית השלמות וגלה לנו דרכים ישרים בכל המדות טובות ובפרט בענין תפלה והתבודדות כפי אשר קבל מאדוני מורנו ורבנו הקדוש, זכר צדיק לברכה, וחדש חדושים נוראים ונפלאים לחזק את כל אדם בעבודת השם הלא המה פתובים על ספרי "לקוטי הלכות" הקדושים שחבר אותם על כל ארבעה חלקי שלחן ערוך בפקדתי אדוני מורנו ורבנו, זכר צדיק לברכה, וגם חבר ספר "לקוטי תפלות" הכלול בהם תפלות תחנונות ובקשות רצויים ופיזיים, ודויים והתעוררות גדול לנפש כל איש ישראלי שיעורר האדם את עצמו, לזכר את אחריתו אשר יסדם על יסוד המאמרים הקדושים שבספר "לקוטי מוהר"ן" בפקדתי אדוני מורנו ורבנו, זכר צדיק לברכה.

ואמר פעם אחת על התפלות האלו לשון הכתוב: תכתב זאת לדור אחרון, ועם נברא תהלל יה, הינו שהתפלות האלה נכתבו לדור אחרון, ועתיד להבראות עם, שיהללו יה בהתפלות האלה, והפליג מאד במעלתם וכתב בהקדמה לספר "לקוטי-תפלות" בזה הלשון: תפלות כאלו עדין לא היו בעולם וכו' והזהיר מאד לעסק בהם תמיד, עין שם ופעם אחת אמר-עכשו, שיצאו התפלות האלה בעולם, עתידים לתת דין וחשבון על כל יום ויום, שאין אומרים אותם ואף-על-פי-כן כתב שם בהקדמה, שגם מזה אל ינח האדם את ידו, דהינו לעסק בכל יום בהתבודדות לשפך שיחו לפני השם יתברך בפרטי פרטיות על כל דבר ודבר שרואה שחסר לו באותו העת ולעשות בעצמו מהתורה תפלות בלשון שמדברים בו, ורק על-ידי זה יוכל להישע בכל דבר, כי אי אפשר לבאר בכתב בפרטיות כל הצטרות האדם, ובפרט לפי השנויים שנעשים באדם בכל עת וזמן, עין שם.

ועין ב"שיחות-הר"ן" (סימן רכ"ח), שכתב שם: בתחלה היה זה עקר התפלה מה שכל אחד היה מדבר מה שבבלו לפני השם יתברך בלשון שהיו מדברים בו, אך אחר-כך ראו אנשי-כנסת-הגדולה וכו' ותקנו סדר התפלה, וכמבאר בהרמב"ם הלכות תפלה, עין שם אך על כל פנים מדינא זהו עקר התפלה על כן גם עכשו שמתפללים סדר התפלה שתקנו אנשי-כנסת-הגדולה, טוב מאד להאדם להיות רגיל להתפלל לפני השם יתברך תפלות תחנונות ובקשות מלבו בלשון שמבין בו, שיזכהו השם יתברך תפלות תחנונות ובקשות מלבו בלשון שמבין בו, שיזכהו השם יתברך לעבודתו, כי זה עקר התפלה, כנזכר לעיל וכו', עין שם והנה ממילא מובן מזה, אשר כן גם עכשו, שזכינו שסדרו לנו הצדיקים שאמריהם תפלות נוראות כאלה, אף-על-פי-כן אל יסתפק האדם עצמו בזה לבד, אך

צריך להרבות מאד לפרש שיחתו לפניו יתברך מלבו בלשון שמביין בו כל דבר בפרטיות, שרואה שחסר לו באותו העת, הן ברוחניות הן בגשמיות.

וראה ראינו באחרית הימים האלה בעת התפשטות החשך הנורא מאד שרבים מעמנו נתרקקו מאד מאד מעבודת ה' ונשטפו בזרם מי הזידיונים של עולם השפל הזה ונטבעו ביון מצולה ואין מעמד כמו שכתוב "טבעתי ביון מצולה ואין מעמד", והפל רק מחמת אשר אינם משימים על לבם העצה הקדושה שכתוב אחר זה "ואני תפילתי לך ה' וכו'", ורבים אינם יודעים שום דרך איה להתנהג בזה.

והן אמנם מי שמשים לבו ועיניו בספרי אדוננו מורנו ורבונו הקדוש ותלמידו הקדוש מורנו הרב רבי נתן, זכר צדיק לברכה, בודאי ימצא בהם דרך אמת ויציב ונכון איה להתנהג בענין הקדוש הזה אך דבריהם הקדושים המדברים מענין זה מפזרים בין דרושיהם הקדושים ולא כל אדם יכול למצא מבקשו בנקל וגם הלא הספרים האלה אינם מצויים ושכיחים ביד כל איש לזאת שמנו אל לבנו לקבץ בספר הזה מאמרים רבים מספרי אדוננו מורנו ורבונו הקדוש, זכר צדיק לברכה, ומספרי "לקוטי הלכות" הקדושים מתלמידו הקדוש המדברים מענין מעלת אמירת תהלים ומעלת המתבודד ושופך לבו כמים נכח פני ה' ודרכים ישרים הנחוצים לכל איש לדעת, איה להתנהג ולחזק עצמו בזה.

וקראנו שם הספר הזה "השתפכות הנפש" כי כלו מדבר איה שצריך כל אדם לשפך לבו ונפשו לפני השם, ורק זה הוא העצה הפלילית על כל דבר ודבר הן ברוחניות והן בגשמיות ובטח כאשר ישים האדם את עיניו ולבו על הדברים האלה הכתובים בספר הזה, יתעורר לבבו להרגיל עצמו לילך בדרך הקדוש הישן הזה שדרכו בו אבותינו מעולם ועתיד להתחדש כשיבוא משיח צדקנו, כי רק הוא ימשיך בעולם הדרך הזה שילכו בו כל באי עולם כמו שמבאר ב"לקוטי הלכות" הלכות ראש-חדש הלכה ה' וקמו שמבאר ב"לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ב', שעקר כלי זינו של משיח הוא התפלה וכל המלחמות שיעשה וכל הכבישות שיכבש הכל משם וגם כל הגאולה העתידה תלויה בזה כמו שכתוב: "בבכי יבואו ובתחנונים אובילים" והשם יתברך ירחם עלינו שזכרה באמת לילך בדרך הקדוש הזה עד שיקים בנו מקרא שכתוב: "והביאותים אל הר קדשי ושמתים בבית תפילתי" במהרה בימינו אמן.

הנהגות אדוננו מורנו ורבונו הקדוש מוהר"ן זצ"ל, בענין התבודדות כפי מה שכתוב בספרי שבחיו הקדושים:

בספר "שבחי הר"ן" בתחלתו, בספרי הנהגותיו וגיעתו בעבודת השם כתוב, **עקר עבודתו אשר על ידה זכה למה שזכה היה רק רבוי התפלות והתחנות והבקשות והרצויים והפיאסים שהיה רגיל מאד להתפלל ולהתחנן לפניו יתברך והיה מרצה ומפיס אותו יתברך בכמה מיני תחנות ובקשות שיזכהו ברחמי לקרבו לעבודתו יתברך ועקר מה שהועיל לו היה התפלות בלשון אשכנז המדבר בינינו, שהיה רגיל מאד ליחד לו איזה מקום שמצא שאין שם בני אדם והיה מפרש שיחתו לפני השם יתברך בלשון שמדברים בו, הינו בלשון אשכנז והיה מרצה ומפיס אותו יתברך ומבקש ומתחנן לפניו יתברך בכמה וכמה מיני טענות ואמתלאות שראוי לו יתברך שיקרבו לעבודתו יתברך והיה רגיל בזה מאד מאד והיה מבלה ימים ושנים על זה גם היה מטמין עצמו על גבי בית אביו תחת הגג שהיה שם כמו חדר במחצה של קנים שמחזיקין שם תבן ומספוא, ושם היה מטמין עצמו והיה אומר תהלים והיה צועק בלחש להשם יתברך, שיזכהו לקרבו אליו יתברך.**

והכלל שכל המיני בקשות שבעולם שנמצאים באיזה ספר שיהיה מצוי בינינו הפל כאשר לכל לא הניח שום תחנה ובקשה שלא אמרה כמה וכמה פעמים, הן תהלים וספר "שערי ציון" והבקשות הנדפסים בהסדורים הגדולים ושאר מיני בקשות ותחנות ואפלו התחנות הנדפסים בלשון אשכנז-כלם לא הניח מלאמרם והיה רגיל לומר כל התחנות שאחר מעמדות הנדפסים אחר כל יום ויום והוא היה רגיל לומר כל התחנות כלם של כל הימים בפעם אחד גם היה רגיל לפעמים לומר בתהלים רק הפסוקים המדברים מתחנות ובקשות וצעה להשם יתברך והיה אומר רק פסוקים אלו והשאר לא היה אומר והיה אומר כל הפסוקים האלו מקל ספר תהלים בפעם אחד.

ומלבד כל זה העקר היה מה שהיה מתפלל מעצמו, דהינו מה שהיה רגיל לדבר מלבו לפני השם יתברך בלשון אשכנז, שהיה מתפלל וטוען לפני השם יתברך בכמה מיני טענות ותחנות ובקשות שאמר מדעתו ומלבו כנ"ל, שיזכהו השם יתברך לעבודתו וזהו העקר מה שהועיל לו לזכות למה שזכה כן שמענו מפיו הקדוש בפרוש.

וכמה פעמים היה מדבר לפני השם יתברך דברי תחנות ובקשות מלבו ונזדמן לו בתוך דבוריו טענות יפות ותפלות נכונות ומסדרות והוטבו בעיניו, והיה כותבם אצלו לזכרון, למען יהיה רגיל להתפלל אותם גם אחר-כך, וכן היה רגיל בענין זה לדבר בינו לבין קונו הרבה מאד מאד, וכל תפלותיו היו, שיזכה להתקרב להשם יתברך, והיו לו טענות גדולות להשם יתברך על זה, ואף-על-פי-כן היה נדמה לו תמיד, שאין מסתכלין עליו כלל ואין שומעין כלל, רק אדרבא, נדמה לו, שמרחיקין אותו מעבודתו יתברך בכל מיני הרחקות וכאלו אין רוצין בו כלל וכלל פי היה רואה, שחולפין ועוברין כמה וכמה ימים ושנים, ועדין הוא רחוק מהשם יתברך ולא זכה עדין לשום התקרבות, על כן נדמה בעיניו שאין שומעין דבריו כלל ואין מסתכלין עליו כלל, רק אדרבא, מרחיקין אותו בכל מיני התרחקות מעבודתו יתברך אף-על-פי-כן היה מחזק עצמו מאד ולא הניח את מקומו וכמה פעמים היה שהיה נופל בדעתו מחמת זה שראה, שהוא מתפלל ומעתיר ומפציר כל כך שיתקרב לעבודת השם יתברך ואין מסתכלין עליו כלל ומחמת זה נפל לפעמים בדעתו ולא היה מדבר עוד כל כך בינו לבין קונו איזה ימים אחר-כך נזכר בעצמו והתבייש בעצמו על שהרהר אחר

מדותיו יתברך, כי באמת בודאי השם יתברך חנון ורחום וכו' ובודאי הוא רוצה לקרבו וכו', וחרזר ונתחזק בדעתו והתחיל שוב להעתיק ולדבר לפני השם יתברך כנ"ל וכן היה כמה פעמים.

עוד כתוב שם סימן קי"ז בכפר אוסיאטין סמוך לעיר מעדועדוקע שם היה דר חמימי זכרוננו לברכה, ושם היה עקר גדולו ושם הולך נהר גדול ועליו גדלים קנה-סוף הרבה למד מאד והיה דרכו בקדש של אדוננו מורנו ורבונו, זכר צדיק לברכה, שהיה לוקח לפעמים ספינה קטנה ושט עמה בעצמו לתוך הנהר הנ"ל אף-על-פי שלא היה יכול היטב להנהיג ספינה זאת אף-על-פי-כן היה שט עמה עד אחורי הקנה-סוף עד המקום שלא היו רואים אותו עוד ושם עשה מה שעשה בתפלה והתבודדות אשרי לו, כי באמת זכה למה שזכה פנראה בחוש מספריו הקדושים.

ובספר "חיי-מוהר"ן" כתב, שהיה רגיל לקחת סוס מבית חותנו ורכב עליו לאיזה יער, ושם ירד מן הסוס וקשרו לאיזה אילן, והוא הלך לתוך היער לעשות את שלו, להתבודד שם כדרכו וכמה פעמים התיר עצמו הסוס וברח למקומו לבית חותנו וכשראו שם שהסוס בא לבדו, היו דואגים ומתפחדים מאד, כי אמרו, שבודאי נפל מהסוס חס ושלום, וכמה פעמים נפלו עליו גשמים גדולים בעת שהיה ביער, ואחר-כך בא לביתו שעה בלילה או יותר ועין לקמן (בפנים הספר, אות כ"ח) שהעתיקתי שם משיחותיו הקדושות, אשר במקום שגדלים עשבים, הינו בשדה או ביער, טוב מאד להתבודד שם.

עוד שם סימן קנ"ד אמר, עקר מה שהגיע למדרגתו הוא רק על-ידי ענין פראסטיק שהיה מדבר הרבה ומשיח הרבה בינו לבין קונו ואמר תהלים הרבה בפשיטות ועל-ידי-זה דיקא הגיע למה שהגיע ואמר אם הייתי יודע שהשם יתברך יעשה ממני מה שאני עתה (דהינו חדוש קנה) הייתי מזדרז כל כך בעבודתי, עד שמה שהייתי עושה ועובד השם יתברך בשנה כלה הייתי עושה ביום אחד, והיה מתגעגע מאד אחר מעלת העבודה בבחינת פראסטיק באמת ואמר איי פראסטיק גם אמר שדבר עם כמה צדיקים גדולים ואמרו גם כן שלא הגיעו למדרגתם כי אם על-ידי ענין פראסטיק שעסקו בעבודתם בפשיטות גמור בהתבודדות ושיחה בינו לבין קונו וכו', ועל-ידי-זה הגיעו למה שהגיעו אשרי להם.

עוד שם סימן קס"ב רבנו זכרוננו לברכה, אף-על-פי שהיה לו חדר מיוחד בהכפר שישב בו לבדו, אף-על-פי-כן היה הולך על-פי רב על פני השדה בתוך איזה יער וכיוצא והיה מתבודד שם הרבה ופעם אחת הלכתי עמו בקהלת-קדש מעדועדוקע שהיה דר שם בתחלה, והלכתי עמו אנה ואנה אצל השדות וההרים ונטה ידו על פני השדות וההרים ואמר לי על כל אלו השדות וההרים שאתה רואה סביב העיר ועל כל המקומות הסמוכים להעיר סביב בכלם הלכתי וסבבתי כמה וכמה פעמים, הינו שהיה הולך ומתבודד שם בכל המקומות הנ"ל וספר לי ששם על ראש ההר יש מקום גבוה מאד, ושם בראש גבהו יש בתוכו כמו בקעה והיה עולה על ראש גבה ההר ונכנס לתוך הבקעה שבתוכו ושם היה אוהב מאד להתבודד כמה פעמים ולפעמים היה הולך במקומות אחרים כנ"ל, וכל זה היה בקהלת-קדש מעדועדוקע שכבר היה צדיק מפרסם בעת שדרך שם חוץ מה שהיה מרבה מאד בהתבודדות בעת שישב בהכפר וכו' וכן בתחלה כשישב במעז'בז וגם אחר-כך בעת שישב בזלאטיפאלע ופה קהלת קדש ברסלב בכל יום ויום היה מתבודד הרבה וכמה פעמים שהיה מתבודד כל היום כלו.

ובספר "חיי-מוהר"ן" דף י"ז כתב, פעם אחת אחר שנעשה מפרסם נסע רבי שמעון עם רבנו זכרוננו לברכה, דרך כפר אוסיאטין ששם יגע רבנו זכרוננו לברכה, בעבודתו הגדולה בבית חותנו שהיה דר שם, ונסע עמו דרך השדות וכיוצא והיה רבנו זכרוננו לברכה, מתגעגע מאד ואמר, כמה היה טוב לפני בכאן, כי בכל פסיעה ופסיעה הרגשתי טעם גן עדן כי שם באלו הדרכים היה רגיל לילך ולהתבודד והיה מצר ומתגעגע מאד ואמר הלא כאן היה טוב לפני מאד ולמה לי הפרסום של עכשו גם עוד פעם אחת ספר בפני שבהיותו בימי נעוריו כשהיה מתבודד באיזה מקום ביער או בשדה, כשחזר משם היה כל העולם חדש בעיניו ונדמה לו כאלו הוא עולם אחר לגמרי ולא היה העולם נראה בעיניו כלל כאשר מקדם.

עוד שם ב"שיחות הר"ן" סימן קס"ג ספר לי איש אחד מזלאטיפאלע שבהיותו יושב רבנו זכרוננו לברכה בזלאטיפאלע, פעם אחת בקיץ התפלל רבנו, זכרוננו לברכה, בבקר השכם ואחר-כך שלח את בתו הילדה שרה תחיה וקראה אותו לבוא לרבנו זכרוננו לברכה ואמר לו רבנו זכרוננו לברכה, לך עמי לטייל והלך עמו חוץ לעיר והלך בין העשבים וכו', אחר-כך הלכו יותר ובאו סמוך להר אחד (שקורין מאגילא) שהיה שם סמוך לעיר ושאל אותו מה זאת, וספר לו האיש ענין אות המאגילא ואמר לו שילך עמו לשם ונכנס לשם וכשנכנס לשם לא נראה לחוץ כלל, כי ההר הנ"ל היה חלול בתוכו ועמק קצת בתוכו ונכנס לשם רבנו, זכרוננו לברכה, עם האיש הנ"ל וישב רבנו זכרוננו לברכה, שם על הארץ ולקח מבית יד שלו ספר "שערי ציון" והתחיל לומר ובכה מאד מאד והיה אומר להלן מדרף לדרך ובכה הרבה מאד מאד בלי הפסק והאיש עמד אצלו והחזיק הצוּבֵר שלו ועמד משתומם וראה בכיתו הגדולה מאד ושהה זמן הרבה בזה וכאשר פסק מלבכות צוה על האיש הנ"ל שילך ויסתכל בחוץ היכן היום עומד ויצא וראה שכבר פנה היום והשמש נוטה לשקע וכל כך התמהמה בבכיתו קרוב ליום שלם בקיץ בלי הפסק וכו'.

עוד שם סימן קס"ד גם כשיצא לקהלת קדש אומאן שהיה סמוך מאד להסתלקותו כמו חצי שנה וכבר זכה למעלה עליונה שלא זכה בה אדם מעולם כמבאר כבר, גם שם היה לו התבודדות הרבה מאד ופעם אחת נכנס הבעל הבית שדרך רבנו זכרוננו לברכה, אצלו בשכנות שם באומאן ושם היה לרבנו זכרוננו לברכה, חדר מיוחד שהיה לבעל-הבית תפיסת יד בו ונכנס הבעל הבית פתאם לאותו החדר ומצא את רבנו זכרוננו לברכה, שהיה שוכב בפשוט ידים ורגלים על הארץ אף-על-פי שהיה אז חלוש מאד מאד בלי

שעור אשר חיותו היה בנס וכמעט שנגוע בכל עת, אף-על-פי-כן לא עזב דרכו הטוב על-פי פשיטות עד השעה האחרונה שנסתלק למעלה למעלה אשרי לו.

ושמעתי שאמר בסוף ימי, אם הייתי יודע מקדם בימי נעורי כמו שאני יודע עתה מה שיכולין לזכות על-ידי התבודדות לא הייתי מאבד ומפסיד את גופי היקר כל כך בתעניתים וסגופים.

והכלל כי לעולם לא נח ולא שקט אפלו בימי גדלותו אף-על-פי שזכה בהשגות אלהות למדרגה גבוהה ועצומה ונראה מאד אף-על-פי-כן לא הסתפק עצמו בזה וטרח ויגע בכל עת ובכל שעה וכו' והרבה בתפלות ותחנונים ובהפצרות ובקשות רבות ובגעגועים וכסופין גדולים ונראים מאד מאד, עד שבא להשגה ומדרגה יותר עליונה ואחר-כך תקף משזכה לזאת ההשגה והיה קצת בשמחה, ואחר-כך תקף קשזכה לזה שכח כל העבר וחרז והתחיל מחדש, כמו שמתחיל לילך בקדשת ישראל, ולפעמים היינו שומעין מפיו הקדוש בפרוש שאמר בלשון השתוקקות וכסופים איך זוכים להיות יהודי, ואמר זאת בתמימות גדול כאלו לא התחיל עדין כלל והרבה להפציר את השם יתברך ברצויים וכסופים וטענות, עד שזכה להמדרגה הגבוהה ממנו.

וכן היה כל פעם עד שבסוף הגיע למדרגה גבוהה כזו שאי אפשר בתוך הגוף להשיג יותר בשום אופן, ועל כן היה מוכרח להסתלק אז "איך וואלט שוין גיגערין דאס העמדיל אויס גיטאה, ווארין איך קאן אויף איין מדרגה ניט שטעהן" [הייתי כבר פושט את כתנתי, כיון שאיני יכול לעמד על מדרגה אחת], ואף-על-פי שזכה למה שזכה אף-על-פי-כן היה התפלה והתבודדות שלו בינו לבין קונו ברוח נמוכה ובלב נשבר בפשיטות ובתמימות כמו שכתוב בספר "חיי מוהר"ן, אשר פעם אחת שאל אותו אחד מבני הנעורים הקטנים איך להתבודד ולמד אותו לומר לפני השם יתברך: רבונו של עולם: רחם עלי וכו' כי הייתכן שיעברו ימי בהבל קצה וכי בשביל כך נוצרתי (ובלשון אשכנז הייתכן אז עס זאל מיר אזוי אעק געהן דיא ועלט בין איך דען פון דעסט ועגין באשאפין גיארין וכו') אחר-כך, באיזה עת, עמד זה האיש אחר כתלי רבנו זכרונו לברכה, ושמע שרבנו, זכרונו לברכה בעצמו שפך את לבו לפני השם יתברך בדבורים כאלו.

וכן אחר שאמר אדוננו מורנו ורבנו, זכר צדיק לברכה, את המאמר תעיתי קשה אובד וכו' ב"לקוטי מוהר"ן" חלק א' סימן ר"ו שפרש שם, שהשם יתברך דרכו לקרות את האדם תקף כשואה שהוא תועה מדרך השכל, יש שקוראו ברמיזה יש בקריאה ממש ויש שבוטע בו ומכהו, כי אורייתא מכתת קמיהו עד מתי פתיים תאבהו פתי והתורה היא השם יתברך בעצמו, שהוא קורא אותם ומבקשם שיחזרו אליו, ועל כן קשעדין לא נטה הרבה מדרך הישר, אז אפשר לו בקל לשוב, מחמת שהוא מכיר עדין את קול השם יתברך והתורה ורגיל בו, כי זה סמוך היה אצל השם יתברך והיה שומע קולו קול התורה ועדין לא שכח את הקול ועל כן אפשר לו בקל לשוב, והוא כמשל הרועה כאשר נטה אחד תועה מהדרך אז תקף הוא קורא אותו, וכשהשה עדין לא תעה הרבה מהדרך אזי הוא מכיר הקול והולך אחריו תקף, אבל כשכבר נטה הרבה מהדרך אז כבר שכח את קול הרועה ואינו מכיר בו וגם הרועה מתאש עוד מלבקשו מחמת שזה זמן רב שהלך ותעה מאתו, כן כשכבר האדם האריך זמן חס ושלום ברשעו ונטה ותעה הרבה מדרך הישר לאלו הדרכים המקלקלים והתועים אז קשה לו לשוב וכו' וזה תעיתי קשה אובד, הינו שתעיתי מדרך הישר קשה אובד הנוטה מהדרך כנ"ל, על כן אני שואל מלפניך בקש עבדך כי מצוותיך לא שכחתי, הינו שתמהר לבקשני תקף כל זמן שאני זוכר ולא שכחתי עדין את קול מצוותיך וכו', עין שם וכתוב בספר "חיי מוהר"ן" שבשעה שגלה אדוננו מורנו ורבנו, זכר צדיק לברכה, את המאמר הזה, אמר לתלמידו הקדוש הרב רבי נתן, זכר צדיק וקדוש לברכה, שזה המאמר הוא עכשו בעתים הללו ההתבודדות שלו.

ואם ידעת ושמעת קצת מגדל נפלאות גיעתו וטרחתו בעבודת השם מימי נעוריו ממש (כמבאר קצת בספרים "שיחות הר"ן" ו"חיי מוהר"ן") וגדל נפלאות השגתו הקדושה והנוראה והנפלאה מאד, כי ידוע וכמוכן קצת לכל מעין בספריו הקדושים אשר זכו העולם להנות מהם לבד משאר חבוריו הקדושים אשר לא זכו העולם להנות מהם כמו הספרים אשר פקד לשרפם והספר הגנוז שלו בבחינת וירא אלהים את האור כי טוב לגנז כמבאר במקום אחר מזה לבד מתעלומות חכמה שזכה להשיג אשר לא זכינו לידיע מהם אפלו מפי השמועה והידיעה לבד, ואחרי כל אלה נכנס בעבודת השם בתמימות אמתי כל כך עד שהתבודד לפני השם יתברך תעיתי קשה אובד וכו', ובאופן המבאר במאמר זה הנ"ל ובודאי אם תתבונן בזה תתפלא מאד על גדל תמימות צדקתו של רבנו זכרונו לברכה, אך באמת הלא פסוק זה עצמו אמר דוד המלך, עליו השלום, בסוף תמניא אפי שיש בו סודות נראים ונשגבים מאד וכן בכל מזמורי תהלים שכלם מלאים סודות נראים ונפלאים מאד, ומי לא ידע ויאמין גדל מעלת ומדרגת דוד המלך, עליו השלום, ואף-על-פי-כן אמר על עצמו תעיתי קשה אובד וכו', כי לגדלתו יתברך אין חקר, וכן גדל בכייתו של אדוננו מורנו ורבנו, זכר צדיק לברכה, לפני השם יתברך אי אפשר לבאר ולספר כלל, אך בקצרה אעתיק כמה דברים משיחותיו הקדושות.

בספר "שבחי-הר"ן" כתב שספר, אשר כל למודו בא לו ביגיעה גדולה ובתחלה היה לומד משניות, ולא היה מבין למודו, והיה בוכה הרבה מאד לפני השם יתברך, שנייר עיניו בתורתו, עד שזכה שיוכל ללמד משניות וכן אחר-כך נשלמד גמרא, בתחלה לא היה מבין גם כן, והיה בוכה גם כן הרבה מאד, עד שזכה להבין, וכן אחר-כך נשנתגדל והתחיל לעסוק בלמוד הזהר הקדוש וכתבי האר", זכרונו לברכה, היה בוכה גם כן הרבה מאד לפני השם יתברך, עד שזכה להבין בכל מקום שלמד על-ידי תפלתו ובכיתו כנ"ל, עין שם ומזה נראה, אשר גם מימי ילדותו היה רגיל הרבה מאד לבכות לפני השם יתברך על כל עבודה בעבודת השם.

וכן כתוב בספר "חיי-מוהר"ן", שבהיותו עדין ילד קטן כבן שש שנים, היה מתגעגע מאד לקבל שבת בקדשה גדולה כראי והלך למרחץ בערב שבת סמוך אחר חצות היום מיד וטבל את עצמו בזרזות ובא תקף לביתו ולבש בגדי שבת ונכנס לבית-המדרש

והלך אנה ואנה ורצה להמשיך עליו קדשת שבת ונשמה יתרה והיה חפץ לראות איזה דבר, אך לא ראה כלל ובתוך כך התחילו לכנס אנשים לבית-המדרש, ובא איזה איש חשוב ועמד אצל שלחנו שמתפלל, שקורין בלשון אשכנז שטענדר, והתחיל לומר שיר-השירים, והלך הוא זכרונו לברכה, והכניס ראשו למטה בתוך השטענדר, ומחמת שהיה עדין ילד קטן, לא הקפידו עליו, והיה מנח שם והתחיל לבכות לפני השם יתברך ובכה מאד בדמעות שליש כמה שעות עד הערב, עד שענינו נעשו נפוחות (שקורין גישואליו) ואחר-כך פתח את עיניו, ונדמה לו כאלו הוא רואה איזה אור, מחמת שקבר נדלקו הנרות, ועיניו היו סתומות כל כך מבכינה, ואז נתקרה דעתו קצת, עין שם.

וכן אחר-כך כשנתגדל לא עזב דרכו הקדוש הזה, כמו שהענתקתי לעיל, אשר גם בהיותו יושב בזלטיפאלע אחרי בואו מארץ-ישראל, הלך להתבודד חוץ לעיר עם עוד איש אחד ובכה מאד אז לפניו יתברך, עד שנתמהמה בבכיותו קרוב ליום שלם בקיץ בלי הפסק ושמעתי מאבי מורי זכרונו לברכה, אשר פעם אחת ישב אדוננו מורנו ורבנו, זכר צדיק לברכה בחדרו ובכה כל כך הרבה מאד לפני השם יתברך, והדמעות ירדו מעיניו על הארץ, עד שנתלחלח הארץ כל כך מהדמעות, עד שנדבק עקב המגעל שלו אל הארץ מחמת לחלוהית הדמעות.

וכן עוד שמעתי ממנו אשר פעם אחת בימי הסכות הקדושים כשהקיף אדוננו מורנו ורבנו, זכר צדיק לברכה, את הבימה בהאטרוג ומיניו ראו אנשיו אחר-כך על הקרקע במקום שהלך סביב הבימה שנתלחלח הקרקע מהדמעות שלו ששפך אז בעת הקיפו את הבימה.

וכתוב בספר "שיחות הר"ן" אשר פעם אחת נתן הטלית הישן שלו במתנה לאחד מגדולי מקרבו ואמר לו: הנהר מאד לכבד הטלית הזה, כי כמו מספר שערות שיש בהטלית כל כך דמעות שפכתי לפני השם יתברך עד שידעתי מהו טלית, ואמר אשר בכל עת שהוא מגלה תורה, הוא בוכה קדם וגלה על זה סוד נפלא בספרו הקדוש "לקוטי-מוהר"ן", חלק א' סימן רס"ב, וכן כתב שם, כי ממעינות התורה שמחדשים, נובעים מהם נהרות, ובאים הסטרא אחרא והחיצונים לשותות מאלו הנהרות ועל כן צריכין לבכות קדם שמחדשים בתורה, ואז נעשה מהבכי נהרות בבחינת: "מבכי נהרות חבש", עין שם ברש"י ואז הסטרא אחרא והחיצונים שותים מאלו הנהרות שנעשו מהבכי, ועל-ידי זה אין להם שום יניקה מהחדושים דאורייתא ועל כן נקרא חביר ההלכות והחדושים בשם "מסכת" בבחינת: "ושקוי בבכי מסכתי", כי צריך למסך את משקה החדושים בבכי וזה בחינת "על נהרות בכל", בחינת הנהרות שנעשים מהחדושים הכלולים בתלמוד בבלי "שם ישבנו", בחינת הישיבות הקדושות, ששם לומדים אלו החדושים גם בכינוי, כי צריך לבכות מקדם כפ"ל עין שם.

וכן היה הולך תמיד בלב נשבר מאד ולא היה רגיל בפנים שחוקות ושמענו שמחמת שמשפחתו משפחת הבעל-שם טוב זכרונו לברכה, באה ממלכות בית דוד כידוע להעולם על כן גם זרעו על-פי רב הם הולכים בלב נשבר מאד, כי דוד המלך, עליו השלום, יסד ספר תהלים שרבו הוא דברי כבושים היוצאים מלב נשבר, כי כל דבריו הם רק צעקות ותחנונים בלב נשבר מאד, על כן גם זרעו עתה יש להם לב נשבר על-פי רב אבל לנו הזהיר מאד להיות בשמחה תמיד ואמר כי אנשים כערפכם יכולים לבוא מלב נשבר לעצבות חס ושלום, על כן צריכין ליחד איזה שעה ביום שיהיו לו לב נשבר ולפרש שיחתו לפניו יתברך, אבל שאר כל היום כלו יהיה רק בשמחה ועל-ידי השמחה בנקל לו ליחד שעה ביום לשבר את לבו לפניו יתברך, אשרי מי שיזכה לילה בדרכים והנהגות אלה אז בודאי יזכה לאחרית טוב.

פתיחה

כבר הבאתי לעיל בהקדמה, אשר כל אבותינו ונביאינו ונחמינו הקדושים, זכרונם לברכה, כלם הלכו בדרך הזה להרבות בתפלה ותחנונים ולפרש שיחתם לפני השם יתברך מכל מה אשר עבר עליהם, וכל איש ואיש צריך גם כן לילה בדרך הישן הזה ורק על-ידי זה יזכה לחי עולם ולהיות שידעתי שנמצאים קצת אנשים המהפכים את האמת ואומרים אשר לאיש העומד במדרגה פחותה אין ראוי לעסוק בהתבודדות לפרש שיחתו לפני השם יתברך לבקשו שיקרבו לעבודתו יתברך, רק הענין הזה שיהי לגדולי הצדיקים לכן אמרתי להציג פה בתחלת הספר את המאמר הנדפס בתחלת ספר "לקוטי הלכות" ארח חיים המתחיל מהלכות שבת אשר בו יוכיח מדברי חכמינו זכרונם לברכה הקדושים הפוך דעתם, רק אדרבא, כל מה שהאדם יודע בעצמו רחוקו ביותר מהשם יתברך צריך לחזק עצמו בזה ביותר.

איתא במסכת עבודה זרה ה': תנו רבנן, מי יתן והיה לבבם זה להם לראה אמר להם משה לישראל כפויי טובה בני כפויי טובה, בשעה שאמר הקדוש-ברוך-הוא לישראל מי יתן והיה לבבם זה להם להם לומר תן לנו אתה וכו', אף משה לא רמזה לישראל אלא לאחר ארבעים שנה, שנאמר: ואולך אתכם ארבעים שנה במדבר וגו' ולא נתן ה' לכם לב לדעת, אמר רבה שמע מנה לא קאי אגש אדעתה דרבה עד ארבעין שנין.

רש"י לא רמזה לתוכחה זו אלא לאחר ארבעים שנה במשנה תורה בערבות מאוב אמר להם, ולא נתן לכם לב לדעת שתהיו יודעים לשאל מה הקדוש-ברוך הוא מבקש מכם אלמא אף משה רבנו, עליו השלום, לא נזכר לתת על לבו דבר זה עד ארבעים שנה: שמע מנה לא קאי אגש אדעתה דרבה לדעת סוף דעתו ותבונתו עד ארבעים שנה שהרי משה לא רמזה לישראל עד ארבעים שנה.

וכתבו התוספות עד ארבעים שנה לא קאי אגש וכו', פרש רש"י שאף משה לא נזכר ואם תאמר אמאי כעס משה על ישראל הלא גם הוא לא נזכר ויש לומר שלפי שהוא לא היה צריך לתפלה זו לא נתן לב עד ארבעים שנה דקם אדעתה דרבה, אבל ישראל שהיו צריכים לתפלה זו היה להם להתבונן מאותה שעה שהרי כבר חטאו בעגל ובמרגלים, עד כאן לשונו.

וכתב המהרש"א באגודות בדבור המתחיל היה לכם לומר תן וכו' הגם שאמרו חכמינו זכרונם לברכה, הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים מכל מקום פשיטא דביד הקדוש-ברוך- הוא להטות לב בני אדם לטובה דכמה כתובים מורים על זה.

ומכל זה מבאר לעין האמת כמה מזהירים חכמינו זכרונם לברכה, על התבודדות, דהינו לפרש שיחתו לפני השם יתברך ולבקש מלפניו שייתן לנו יראת שמים לבלתי נחטא, אף-על-פי שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, אף-על-פי-כן הכל בידו וצריכין לבקש אותו יתברך דיקא על זה כמו שמבאר היטב בגמרא הזאת שמשה התרעם עליהם מאד וקרא אותם כפויי טובה על שלא אמרו להשם יתברך תן לנו אתה, שהוא יתברך יתן להם יראת שמים וכמבאר שם במהרש"א הנ"ל.

אבל צריכין להכניס עצמו מאד מאד בהלמוד של התבודדות, דהינו לבקש אותו יתברך תמיד תן לנו אתה יראת שמים, ולבלי לפל בדעתו בשום אופן עד שאמרו חכמינו זכרונם לברכה, שם שאף משה לא רמזה להם כי אם בסוף ארבעים שנה, כי אין אדם עומד על דעתו של רבו עד ארבעים שנה.

ראה והבן היטב כמה צריכין לעסוק בזה להבין סוף דעתם של רבותינו, זכרונם לברכה, שהזהירו אותנו על זה כי הבעל דבר מחליש מאד דעתו של כל אחד ואחד כאלו עליו לא כונו רבותינו זכרונם לברכה, לפי עכירת מעשיו וקשיות ערפו וכו' אבל באמת אינו כן, רק השם יתברך רוצה שנבין בעצמנו סוף דעתו שרצונו וחספו שנבקש אותו תמיד, תן לנו אתה לב טוב וכשר ליראה את שמך.

ועין היטב בתוספות הנ"ל מה שכתבו בתרוצם שמשה בעצמו לא שם לבו כל כך לזה כי היה צדיק גדול ולא היה צריך לתפלה זו, אבל ישראל שראו שכבר נכשלו בעברות גדולות בעגל ובמרגלים היה להם להכניס עצמם לכון דעת השם יתברך שרצונו, שיבקשו אותו שישמרו מעברות ושהוא יתן להם יראת שמים שזה ענין תן לנו אתה הנ"ל.

והרי מבאר בתוספות הנ"ל הפוך הדעת של קצת המהפכין את האמת שאומרים, שאין ראוי לעסוק בהתבודדות לפרש שיחתו לפני השם יתברך כי אם גדולי הצדיקים, אבל לא בני הנעורים ובפרט אנשים מגשמים וכו' והרי מבאר בתוספות הנ"ל הפוך ממש שאדרבא, משה רבנו, עליו השלום, לא היה צריך לזה כל-כך כי היה צדיק גדול, אבל על ישראל דיקא הקפיד מאד מאחר שידעו את מדרגתם הפחותה, מחמת זה דיקא היו צריכין להתחזק מאד בהתבודדות ולהבין היטב סוף דעתו של השם יתברך שאף-על-פי שהוא עצמו אומר מי יתן וכו' שיראה מזה שאין הדבר בידו כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, הכל בידי שמים חוץ מיראת-שמים אף-על-פי-כן רצונו שנבקש אותו תן לנו אתה שזה הוא ענין ההתבודדות לפרש שיחתו בינו לבין קונו ולהתחנן ולבקש מלפניו על נפשו שייתן לו ברחמי יראת שמים לבל יחטא עוד וכו' כי באמת לאמתו הכל בידו יתברך כמו שכמה פסוקים ומאמרי חכמינו זכרונם לברכה, מורים על זה וכמו שכתוב במהרש"א הנ"ל רק שרצונו יתברך דיקא לבקש אותו על זה וזה בעצמו פונת מי יתן והיה לבבם, הינו שישמרו לבם היטב לזה לבקש ולהתחנן לפניו יתברך תמיד על זה ולומר תן לנו אתה וכו', ואז בודאי יזכה אותם השם יתברך ליראת שמים ולכל טוב ועין היטב בגמרא הנ"ל ויתבין כמה וכמה רצון השם יתברך שכל אחד מישראל יבקש אותו על יראת שמים, שזה הוא ענין ההתבודדות שהזהירו אדונינו מורנו ורבנו, זכר צדיק לברכה, פעמים אין מספר אשרי שיאחז בזה.

ועין בספר "עלים לתרופה", (ממורנו הרב רבי נתן, זכר צדיק לברכה, מכתב ר"ב) שכותב שם גם כן, אשר מי שהוא במדרגה פחותה, צריך לחזק עצמו ביותר בהתבודדות לפרש שיחתו לפניו יתברך ואדרבא, דבוריו של איש הנמוך מאד על-ידי מעשיו שאינם הגונים, יקרים אצלו יתברך יותר ויותר וכותב שם בזה הלשון: חזק, בני, וחזק לילך בדרך הזה לדבר הכסופים דקדושה בכל יום בפה, ויתכריח עצמו מאד להרגיל עצמו לזה, ותאמין שאיך שהוא גם הדבורים שלך יקרים מאד בעיני השם יתברך, כי הוא ברחמי מתאנה גם לתפלתך, כי כל העולמות עם כל עבודתם הגדולה, שעובדים אותו יתברך באימה וביראה תמיד, אינו עולה אצלו יתברך כלל כנגד שיחה אחת ותפלה אחת של בן-אדם שבזה העולם השפל, כמבאר בהתורה "כי מרחמם ונהגם" (לקוטי תנ"א, סימן ז') ואם האדם נמוך מאד על-ידי מעשיו שאינם עולים יפה, אדרבא, כשהוא מפרש שיחתו לפניו יתברך ועובד איזה עבודה, יקר בעיניו יתברך יותר ויותר, כי זה עקר כבודו יתברך, כשהרחוקים מאד נמשכים לעבודתו יתברך, כמבאר בספריו הקדושים וכו', עין שם ואגב שאני עוסק בהעתקת זה הספר אמרתי, אעתיק גם כמה מאמרי רבותינו, זכרונם לברכה, בגמרא ומדרשים וזה הקדוש המדברים מגדל מעלת התפלה לבקש רחמים ותחנונים לפני השם יתברך על כל דבר, אשר רק על ידי זה יוכל להושע בכל דבר.